

גובים מהיורשים. ורבי יוסי סבר מלוה על פה יש בה שעבוד נכסים, ולכן גובה אף מן היורשין, ואף שכבר אין הנכסים של הלוה, כבר נשתעבדו הנכסים מחיי הלוה, וכמו כן במזיק אף שהוא מלוה על פה, גובה הניזק מירשי המזיק.

רבה אמר לפרש מחלוקתם: דכולי עלמא בין רבנן ובין רבי יוסי סוברים מלוה על פה אינו גובה מן היורשין. שאין שעבוד נכסים רק במלוה בשטר. והכא במתניתין במלוה הכתובה בתורה [שהתורה חייבתו בתשלומין, כמזיק וכדו', ולא שהוא מחייב את עצמו כמלוה] קמיפלגי.

תנא קמא סבר: מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיוא אלא היא כמלוה על פה. לפיכך אף במזיק לא משתעבדים הנכסים ואינו גובה מן היורשים.

ורבי יוסי סבר: מלוה הכתובה בתורה כמו

חיוב מזיק, ככתובה⁽¹¹¹⁾ בשטר דמיוא, ומשתעבדים הנכסים, וגובה מן היורשים.

ואיכא דמתני לה את דברי רב יוסף ורבה, אהא דתניא: היוצא ליהרג, הוא שחבל באחרים⁽¹¹²⁾ חייב. אחרים שחבלו בו פטורין. כי אין⁽¹¹³⁾ לו דמים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף הוא [היוצא ליהרג] אם חבל באחרים פטור. שלא ניתן לאחר שנגמר דינו ליהרג לחזרת עמידת בית דין. שאי אפשר להחזירו לב"ד ולדונו שוב על חיוב חבלתו, כיון שאסור לענות את דינו אלא יהרג לאלתר.

ומקשינן: מכלל, דתנא קמא שמחייב, סבר א-1 שניתן לחזרת עמידת ב"ד לחייבו על חבלה? והרי זה עינוי הדין ולא יתכן שחולק בזה.

ומשנינן: אמר רב יוסף: לעולם גם תנא קמא

ובקצות החושן הוכיח לא כך מכאן שמפורש בברייתא שהיוצא ליהרג שחבל באחרים חייב, הרי מוכח שחיוב מיתה שאינו חל בבת אחת עם חיוב הממון לא שייך בזה קם ליה בדרכה מיניה וחייב בתשלומים.

113. כך פירש רש"י שהטעם שפטורים על חבלתו הוא, כיון שעומד ליהרג אינו שווה כלום ופטורים עליו. וכתב הגרי"ז, שלפי זה רק מנזק פטורים עליו כיון שאין לו שיווי, אבל בצער וריפוי חייבים עליו כיון שהם אינם תלויים בשיווי.

אך מהגמרא בסנהדרין הוכיח הגרי"ז, שפטורים עליו מכל החיובים וגם מצער וריפוי, ועל כן ביאר הגרי"ז, שייסוד הפטור הוא כי מאחר שנגמר דינו למיתה הרי הוא גברא קטילא,

לא הזכיר כלל רבי יוסי שחייב לשלם, רק אמר שחל הנדר והערך, ובזה מודה גם תנא קמא שחל הנדר והערך, אלא שלא יגבו מהיורשים כדין מלוה על פה שאינה נגבית מהיורשים.

111. כתב בקצות החושן [רעה ו] שמלוה הכתובה בתורה שהיא ככתובה בשטר זה רק לענין שגובים מנכסים משועבדים, אבל לענין טענת פרעתי, ודאי יכול החייב לטעון פרעתי, כמו כל מלוה על פה שאין עליה שטר.

112. בקצות החושן [שנא ב] הביא את דברי הסמ"ע, שאדם אשר התחייב מיתת בית דין שוב איננו מתחייב בחיובי ממון, כיון שכבר חייב מיתה הרי הוא פטור מחיובי ממון מדין קם ליה בדרכה מיניה.

שמלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר היא. וקשה על מה שפירשנו מחלוקת תנא קמא ורבי יוסי במשנה שלתנא קמא יורשים פטורים. וסתם משנה שאומרת שיורשין פטורים סותרת לסתם ברייתא האומרת שיורשים חייבים.

ומשנינן: אמר רב אילא אמר רב: הברייתא מדוברת בשעמד החופר בדין לפני שמת, וכבר חייבוהו לשלם. ומעשה ב"ד הוא כמלוה בשטר ומשתעבדים הנכסים, ולכן גובה מן היורשים.

ופרכינן: והא הרגו קתני, וכיצד נפרש שעמד בדין לפני שמת?

ומשנינן: כאן מדובר בשעשא טריפה⁽¹¹⁴⁾, ולא מת מיד, אלא הספיק לעמוד בדין לפני מותו.

ופריך: והאמר רב נחמן: תני רב הניא את הברייתא שמדובר כשנפל השור ומת והפיל עמו גוש עפר וקברו לחופר בו ושוב לא שייך לומר שעמד בדין לאחר מכן, ואפילו באופן זה חייבים היורשים.

ומשנינן: והלכתא הברייתא שחייבים היורשים מדובר דיתבי דינים אפומא

מודה שאין מחזירים אותו לב"ד, אלא במלוה על פה גובה מן היורשין קמיפלגני. תנא קמא סבר מלוה על פה גובה מן היורשין, ויעמוד הנחבל לדין עם היורשין, ואף שחבלה כמלוה על פה היא, מכל מקום גובה מן היורשים.

ורבי שמעון בן אלעזר סבר, מלוה על פה אינו גובה מן היורשין. וכיון שהחובל עצמו אינו חוזר לידון בב"ד אין לחייב את היורשים. כי אין שעבוד נכסים במלוה על פה.

רבה אמר: דכולי עלמא בין רבנן ובין רבי שמעון בן אלעזר מודים דמלוה על פה אינו גובה מן היורשין. והכא בברייתא, במלוה הכתובה בתורה כחבלה שמחויב התורה הוא, קמיפלגני. תנא קמא סבר ככתובה בשטר דמיא ולכן גובה מן היורשים, ורבי שמעון בן אלעזר סבר מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא, אלא כמלוה על פה היא, ולכן אינו גובה מן היורשים.

מיתובי: החופר בור ברשות הרבים, ונפל עליו שור והרגו, פטור בעל השור, שהרי פשיעה של הנהרג היא. ולא עוד, אלא שאם מת השור, יורשי בעל הבור חייבין לשלם דמי שור לבעליו כדין בור שהזיק. הרי

משום שהוא גברא קטילא הרי כשהוא רודף הדין שצריך להרגו והוא גברא קטילא ואם כן, יהיו פטורים על חבלתו.

114. וכתב המהרי"ץ חיות שבהכרח לומר, שאחר כך מת האדם, שאם לא כך, מה בכלל הנידון שהשור פטור מכופר והרי כל זמן שלא מת האדם לא שייך כלל חיוב כופר, אלא צריך

וכשם שההורגו פטור ממיתה כך אין עליו את כל דיני נזיקין.

ונפקא מינה מכאן לרודף אחרי חברו להורגו והזיקו אותו בצורה שאינה מועילה להצלת הנרדף, שאם טעם הפטור ביוצא ליהרג הוא משום שאין לו שיווי, הרי כאן יהיו חייבים בחבלתו כי יכול להפסיק לרדוף ויהיה אסור להורגו ואם כן, יש לו שיווי. אך אם הטעם

ותו פרכינן: **אבל אין זבח של היוצא ליהרג עדיין זבוח באותה שעה שיוצא ליהרג, מאי? לא נעכב את דינו עד שיקריב, וקשה, אדתני בסיפא הטא באותה שעה אין נזקקין לו, ליפלוג בין דין הרישא לדין הסיפא וליתני בדידה ובין הרישא בין הסיפא כשחטא קודם לכן והביא קרבן, ובסיפא ישמיענו במה דברים אמורים שהיה זבח זבוח באותה שעה, אבל אין זבח זבוח כבר, לא נזקקין לו.**

ומשנינן: **הכי נמי קאמר, חסר בברייתא וכך כתוב: במה דברים אמורים שהיה זבח זבוח באותה שעה. אבל אין זבח זבוח באותה שעה נעשה כמי שחטא באותה שעה ואין נזקקין לו.**

מתניתין:

האשה שיצאה ליהרג על ידי בית דין והיא מעוברת, אין ממתנינן⁽¹¹⁶⁾ לה מלהורגה עד שתלד, אלא הורגין את העובר עמה כי גוף אחד הוא.

דבירא ועדיין חי החופר, ושם גמרו את דינו, ולכן חייבים היורשים⁽¹¹⁵⁾ כיון שנגמר הדין בחייו וחל שעבוד נכסים.

תנו רבנן: היוצא ליהרג בבית דין לאחר שהביא קרבנו מזין עליו [זורקין בשבילן] דם הטאתו ודם אשמו על המזבח. ואין זה כחטאת שמתו בעליה כי עדיין חי הוא.

הטא בשונג באותה שעה שיוצא ליהרג בעבירה שחייבין עליה קרבן, אין נזקקין לו לחייבו בקרבן אלא נהרג מיד.

ומפרש לה: **מאי טעמא? אמר רב יוסף: מפני שאין מענים לעכב את דינו מלהורגו עד שישחט הזבח ויזרק הדם.**

ומקשינן: **אמר ליה אביי: אי הכי, אפילו ברישא של הברייתא נמי נאמר שאין מענין את דינו, ומדוע מחכים עד שמזים עליו.**

ומשנינן: **הרישא מדובר כגון שהיה זבחו זבוח באותה שעה ורק מחוסר זריקה הוא. ולא נחשב עינוי דין בשיעור זמן מועט של זריקה.**

יושבים הדיינים על פי הבור וגומרים את דינו, אז משתעבדים נכסיו וגוכים מהיורשים, ואף על פי שמת מיד אחר כך. הרי מבואר שבעמדה בדין חל השעבוד מיד ולא רק למחרת, שאם היה חל רק למחרת הרי הוא כבר מת ולא יכול לחול שעבוד על הנכסים שכבר שייכים ליורשים.

116. בטעם דין זה שממיתים גם את העובר, מצאנו כמה שיטות בראשונים. הר"ן [חולין יט א מדפי הרי"ף] רצה לפרש שהטעם הוא משום שעובר ירך אמו והגמר דין ליהרג חל גם עליו. אך דחה זאת הר"ן, שהרי מבואר שאם כבר

לפרש שעשאו טריפה ועמד בדין על נזק השור, ואחר כך מת החופר וזוה משמיעה הברייתא שמכל מקום פטור השור מכופר כי האדם גרם לעצמו.

115. במלואו בשטר הדין הוא שגובים מהלקוחות רק מיום אחד אחרי הזמן שכתוב בשטר, כי השעבוד חל רק מסוף היום שכתוב בשטר, והסתפק בקצות החושן [לט ו] בעמד בדין שנעשה בזה שעבוד נכסים, אם גם זה רק מלמחרת או שחל השעבוד מיד בגמר הדין. והוכיח זאת מכאן, שמבואר כאן שאם

האשה שנהרגה נהנין בשערה אף על פי שמת אסור בהנאה. בהמה שנהרגה בידי ב"ד אסורה בהנאה. ולמדים זאת מ"בעל השור נקי" שכתוב לגבי שור הנסקל והיינו נקי מנכסיו ולא יהיה לו מהם שום הנאה.

אבל ישבה על המשבר לילד [ופירש"י לפני שנגמר דינה⁽¹¹⁷⁾] והתוס' חולקים ומפרשים שאחרי שנגמר דינה] ממתנין⁽¹¹⁸⁾ לה עד שתלד, כי באותה שעה כבר נעקר הולד וזו ממקומו, והוא כגוף בפני עצמו ואסור להורגו.

117. התוספות מקשים על רש"י שהרי במשנה כתוב יצאה ליהרג, ולשון יוצא ליהרג הוא רק אחרי גמר דין, ועוד הקשו שהרי הטעם שמעוברת אין ממתנינים לה עד שתלד זה משום עינוי הדין, ועינוי הדין שייך רק אחרי גמר דין ואם כן, מוכרח שהמשנה מדברת אחרי גמר דין. ובליקוטי הלכות כתב שגם רש"י מודה שבישבה על המשבר ממתנינים לה גם אם כבר נגמר הדין, שהרי העובר כבר גופא אחרינא ואסור להרגו, ומה שפירש רש"י שמדובר לפני גמר דין זה כדי להשמיע שהרישא שמעוברת אין ממתנינים לה מדובר גם קודם גמר דין, ואף על פי שלא שייך טעם עינוי הדין לפני גמר דין, מכל מקום גומרים מיד את דינה והורגים אותה משום "ובערת הרע מקרבך" שלא להשהות את הריגת חייבי מיתה. אך התוספות חולקים, וסוברים שאם עדיין לא גמרו את הדין ממתנינים לה מחמת הסברא שהעובר הוא ממון של הבעל ואין ראוי להפסידו, וזה דוחה את ה"ובערת הרע מקרבך".

ולשיטת התוספות צריך לומר, שהרישא מדובר כשהתעברה אחרי שגמרו את דינה, או שכשגמרו את דינה לא ידעו שהיא מעוברת, אבל לעולם כשהיא מעוברת לא גומרים את דינה אלא ממתנינים עד שתלד.

118. הקשה בשיטה מקובצת מהמשנה באהלות, שאשה מעוברת שמקשה ללד כל זמן שלא הוציא העובר את ראשו מותר להרגו, הרי

נולד [ואפילו בישבה על המשבר] לא הורגים את הולד, הרי שלא חל עליו הגמר דין של האם. ולכן פירש הר"ן, שהטעם הוא משום עינוי הדין של האם, וכדי שלא לענות את דינה בהמתנה למיתה ממיתים אותה מיד אף על פי שעל ידי זה מת גם העובר, וכן דעת התוספות כאן שהטעם שאין ממתנינים הוא משום עינוי הדין.

ורש"י כאן פירש, שהטעם הוא כי העובר הוא גוף אחד עם האם, והבין הגרע"א שכוונתו לדין עובר ירך אמו.

והתוספות בסנהדרין [פו א ד"ה עובר] ביארו, בשם רבינו תם, שאף על פי שעובר לאו ירך אמו, מכל מקום כיון שחיות העובר תלויה באם הרי זה כמו שנגמר הדין גם על העובר.

ובישבה על המשבר, הדין הוא שממתנינים לה עד שתלד. ולפי השיטות שבמעוברת אין ממתנינים משום שעובר ירך אמו, מובן שבישבה על המשבר ממתנינים, ששוב אין הוא גוף אחד עם האם, וכלשון הגמרא: כיון דעקר, גופא אחרינא הוא.

אך לפי השיטות שהטעם משום עינוי הדין, הרי צריך ביאור מדוע בישבה על המשבר ממתנינים ואין חוששים לעינוי הדין? וכתב בעולת שלמה, שאפשר לפרש, כיון שיושבת על המשבר וכבר עומדת ללדת מיד משום זמן מועט אין בזה עינוי הדין. אך תמה על זה שהרי בגמרא מפורש שהטעם מפני שהוא כבר גופא אחרינא, וזה מתאים לשיטות שהטעם משום שעובר ירך אמו.

גמרא:

לרבות את (119) הולד. וחשבה הגמרא כעת שה"שניהם" מיותר, כי היה מספיק לכתוב "ומתו".

ומקשינן: והא האי פסוק "גם שניהם" לדרשה אחרת מיבעיא ליה. שדורשים: מזה שכתוב "שניהם" שאין חיוב מיתה אלא עד שיהיו הנואף והנואפת שניהם שוים דהיינו בני עונשין. אבל אם היא קטנה והוא גדול או להיפך אף הגדול (120) אינו נהרג. דברי רבי יאשיהו. ואם כן אין ייתור לדרשה כאן לולד.

ומשינינן: כי קאמרת לרבות את העובר לא "משניהם" למדים אלא מיתור "גם שניהם".

וזה שנאמר במשנה: ישבה על המשבר ממתנין לה עד שתלד, מאי טעמא? כיון דעקר הולד ממקומו גופא (121) אחרינא הוא ואסור להורגו.

שנינו במשנה אין ממתנין לה עד שתלד, ומקשינן: פשיטא, כגופה היא העובר.

ומשינינן: איצטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל ובתיב "ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה וגו' כאשר ישית עליו בעל האשה" ומשלם דמי ולדות לבעל, הרי שעובר ממונו של הבעל הוא, ולכן נאמר שלא ליפסדיה מיניה מהבעל את הולד ונמתין לה עד שתלד, קמ"ל שאין ממתנינן.

והוינן בה: ואימא הכי נמי שנמתין כדי שלא יפסיד הבעל.

ומשינינן: אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: אמר קרא באשת איש שזינתה "ומתו גם שניהם" הנואף והנואפת. ומרבים מזה

הולד, ואם כן, בהשקאת סוטה שאין ריבוי למעוברת לא ישקו אשה מעוברת.

120. כך פירש רש"י, והתוספות בקידושין [א] הקשו עליו מהברייתא המפורשת, שגדול שבא על קטנה אשת איש חייב, ולכן פירש רבינו תם, והובאו דבריו כאן בשיטה מקובצת, שמדובר בגדול שבא על קטנה מאורסת, ולדעת רבי מאיר שהדין סקילה הוא רק בנערה מאורסה ולא בקטנה מאורסה, ולמדים מהפסוק שהבא עליה פטור גם מחנק, כיון שהיא כשתהיה בת עונשים [דהיינו, נערה] יהיה דינה בסקילה, לכן גם מי שבא עליה פטור מחנק כי צריך שיהיו "שניהם שוים" בעונש.

121. כתב הרמב"ם [פ"א מרוצח ה"ט] שאשה מעוברת שמקשה לילד הורגים את העובר מפני

שאין איסור הריגה בעובר אפילו בישיבה על המשבר.

ותירץ השיטה מקובצת, שכאן האיסור הוא משום ממונא דבעל. אך חזר והקשה מזה שמחללים שבת לצורך הצלת עובר, הרי שגם עובר נחשב נפש ואם כן, חוזרת הקושיא מדוע כשלא הוציא את ראשו מותר להרגו.

ותירץ, שעובר הוא כספק נפש ולכן מחללים שבת להצלתו. אך מכל מקום הורגים אותו לצורך הצלת האם כי היא ודאי נפש והוא ספק נפש, וספק נדחה מפני ודאי.

119. דעת רש"י בסוטה [כו א] שאשה שנסתרה משקים אותה מי סוטה גם כשהיא מעוברת, והתוספות שם חולקים עליו, שהרי כאן מבואר בסוגיא שלא היו הורגים אשה מעוברת אלא רק מחמת הפסוק "ומתו גם שניהם" לרבות את

כשמת מורישו ומנחיל ליורשיו, זהו דוקא בירושת האב אבל לא בירושת האם].

ומוכח מזה שלא שייך⁽¹²³⁾ שעדיין תהיה בו חיות לאחר מיתת האם, וקשה על רב יהודה אמר שמואל שחושש לזה.

ומשנינן: **הני מילי שהולד מת קודם לנבי מיתה שמעצמה מתה, אידי דולד זוטרא חיותא מחיותה של האם עיילא טיפה המלאך המות ומחתך ליה לסימנין של העובר ברישא. אבל נהרגה בידי אחרים היא מתה ברישא.**

והדר פריך: וכי הוא מית ברישא במתה אמו? והא הוי עובדא שמתה האם ופרכוס העובר עד תלת פרכוס.

ומשנינן: **אמר מר בר רב אשי: פרכוס זה לא חיות הוא, מידי דהוי אזנב הלטאה שאחרי שחותרים אותה דמפרכסת, ואע"פ שאין בה חיות.**

אמר רב נחמן אמר שמואל: האשה שישבה

אמר רב יהודה אמר שמואל: האשה המעוברת היוצאה ליהרג, שאין ממתינין לה, כמבואר במשנה, ונהרגת מיד – מכין אותה כנגד בית הריון כדי שימות הולד תחלה, כדי שלא תבוא לידי ניוול. שאם תהיה חיות בולד יצא לאחר מיתתה וניוול⁽¹²²⁾ הוא לה.

ופריך: **והא קיימא לן דהולד מית ברישא לפני מיתת אמו, ואם כן אין לחשוש שיצא לאחר מיתתה ותתנוול.**

ומוכיחים כך דתנן: **תינוק בן יומו אם נפלה לו ירושה נוחל, ומנחיל אם מת בו ביום.**

ואמר רב ששת לפרש: נוחל היינו בנכסי האב, ומנחיל היינו להנחיל לאחין מן האב. [ובלי זה שיורשים אותו לא היו יורשים אותה שהרי הם אינם קרוביה].

ודוקא בן יום אחר, אבל עובר באופן כזה לא מנחיל. כיון דהוא מית ברישא לפני אמו. ואין הבן יורש את אמו בקבר לאחר מיתתו, בשביל להנחיל לאחין מן האב. [ואף שיש דין משמוש בירושה, שהמת יורש בקבר

שזה ניוול לאשה שיצא העובר אחרי מיתתה. ותירץ השפת אמת שכאשר יוצא העובר מת אין בזה ניוול ורק כשיוצא עדיין חי זה ניוול.

123. הקשה בנתיבות המשפט [רעו ג] שהרי יש לומר, שזה ספק שיצא העובר חי, ומכל מקום מספק לא מוציאים את הירושה מחזקת יורשי האם לידי יורשי הבן.

ותירץ, שקושיית הגמרא היא לפי אותם תנאים שבספקות כאלה הדין הוא שחולקים ביניהם יורשי שני הצדדים, ואם כאן הכל שייך ליורשי האם מוכח מכאן שאין זה ספק אלא

שהוא כרוף אחריה להרגה. וכתב באחיעזר [ח"ג ע"ב ג'] שזה שהוצרך הרמב"ם לטעם שהוא רודף כי מדובר במקשה ללד והעובר אז כבר גופא אחרינא כמבואר כאן בגמרא. אך כשעדיין לא ישבה על המשבר והעובר הוא כמו גופה, בזה אין צורך לטעם רודף, אלא כשם שחותרים את ידה ורגלה להצלתה כמו כן אפשר לחתוך את העובר שהוא כאחד מאיבריה.

122. הקשה השפת אמת שהרי המנהג הוא שמעוברת שמתה עושים כל מיני פעולות להוציא את העובר, והרי בגמרא כאן מבואר

על המשבר ומתה בשבת, מביאין סבין וקורעין את כריסה ומוציאין את הולד להצילו⁽¹²⁴⁾, שפיקוח⁽¹²⁵⁾ נפש⁽¹²⁶⁾ הוא.

ומקשינן: פשיטא, מאי עביד? מחתך בבשר ב-1 הוא, ואין משום חלול שבת בזה, שאין חיוב אלא בחובל בחי שמוציא דם, אך כאן

וודאי שהעובר מת לפני האם.

124. הקשו התוספות בנדה [מד א ד"ה איהו] שהרי מבואר כאן בסוגיא שבמתה האם מת העובר לפניו, ואם כן, כאן שמתה האם כבר מת העובר ומה שייך להצילו.

ותירצו התוספות שכאן הרי מדובר בישבה על המשבר וכבר נעקר הולד והוא כגופא אחרינא ובוה אינו מת לפניו, ובשיטה מקובצת כאן ביאר, שהרי זה שמת העובר לפניו אמו מבואר בגמרא משום שהטיפה של מלאך המוות נכנסת בו. אך בישבה על המשבר ונעקר לצאת כבר נסתם החיבור לאמו ואיננו ניזון ממנה, והטיפה שנכנסת בה לא מגיעה אליו.

אך רש"י כאן כתב: דזימנין דמיקרי דהיא מייתא ברישא. וביאר המגן אברהם [של י'] שכוונתו לומר, שלפעמים חי העובר גם אחרי מיתת האם, ומשום שזה פיקוח נפש חוששים גם לספק רחוק, ומחללים שבת להצלתו. וכן מבואר בשו"ת רמ"א שגם בלא נעקר העובר לצאת ומתה האם, מחללים שבת להצלתו.

125. כתב הרמ"א [או"ח של ה] שבזמן הזה לא נוהגים כך, כי אין אנחנו בקיאים לדעת מתי היא מיתת האם, וכל זמן שלא ברור שמתה אסור לחתוך כי זה מקרב את מיתתה, וכאשר כבר ברור לנו שמתה שוב כבר מת העובר ואי אפשר להצילו.

126. בשיטה מקובצת הקשה מהמשנה באהלות, האומרת שאשה מעוברת המקשה ללדת, הורגים את העובר שבמעיה לצורך הצלתה, ומוכח מזה שעובר אין לו דין נפש ולכן

מותר להורגו, ואם כן, איך מחללים עליו שבת. ותירץ, שכאן מדובר שכבר הוציא את ראשו, וכבר נחשב נפש, וכמבואר במשנה שם, כי אחרי שהוציא את ראשו אין נוגעים בו, לפי שאין דוחים נפש מפני נפש.

והתוספות בנדה [מד א ד"ה איהו] דנים בעובר שמתה אמו אם ההורג חייב מיתה, ואמנם הדין הוא שההורג עובר פטור, אבל יש לומר, שבמתה אמו ואיננו תלוי בה שוב הוא כמו ילוד המונח בקופסה, וחייבים עליו.

ורצו התוספות להוכיח מכאן, שמבואר שמחללים שבת על עובר, והרי עובר איננו נפש ואיך מחללים עליו שבת, אלא מוכח, כיון שמתה אמו שוב הוא נחשב שנוול ולכן מחללים עליו שבת והוא הדין שההורג חייב. אך דחו התוספות ראייה זו, שיש לומר, שאפילו במתה אמו אין העובר נחשב ילוד, ומכל מקום מחללים עליו שבת כמו שמחללים על גוסס בידי אדם אף על פי שההורגו פטור.

והרא"ש ביומא [פ"ח סי"ג] הביא דברי הבה"ג שמעוברת שהריחה מאכל ביום כיפור מאכילים אותה ממנו גם כשהחשש הוא רק על העובר, והוכיח מזה הרמב"ן שפיקוח נפש של עובר דוחה גם כן את כל התורה, וכמו שמוכח מסוגיא זו שמעוברת שמתה מחללים שבת לצורך הצלת העובר. אך הביא הרא"ש שיש חולקים וסוברים שעל פיקוח נפש של עובר אסור לעבור אסור, וכאן כיון שמתה האם שוב אין הוא עובר אלא ילוד שדלת נעולה בפניו.

הרי שיש כאן שלש שיטות בראשונים בבואור הדין שמחללים שבת להוצאת העובר, לדעת הבה"ג שפיקוח נפש של עובר דוחה את כל האיסורים הרי זה כפשוטו, ולדעות שפיקוח נפש